

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στο πολυπολιτισμικό σχολείο

28 Ιανουαρίου, 7 & 9 Φεβρουαρίου 2012

1^ο & 2^ο Γυμνάσιο Κιάτου

Ετερότητα και Εκπαίδευση: Δυσκολίες κοινωνικής ένταξης και εκπαιδευτικές δραστηριότητες - πρακτικές

Ευαγγελία Γ. Λεζέ

Διδάσκουσα Π.Δ. 407-80 στο Τμήμα Φ.Κ.Σ. του Πανεπιστημίου Κρήτης

Δρ. Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Στην παρούσα εισήγηση-θεματική ενότητα, εισαγωγικά, θα δοθεί έμφαση:

α) στον προσδιορισμό των εννοιών: Διαπολιτισμικότητα-Πολυπολιτισμικότητα, Διγλωσσία, Διαπολιτισμική Ετοιμότητα και Ικανότητα των Εκπαιδευτικών, Πολιτισμός-Κουλτούρα-Επιπολιτισμός, Ψυχολογική Προσαρμογή Μεταναστών Εθνική-Εθνοτική και Πολιτισμική Ταυτότητα και

β) στις βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής και Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν οι σημαντικότερες δυσκολίες σχολικής και κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα). Θα γίνει ειδική αναφορά:

1) στο προφίλ των διγλωσσων μαθητών (χαρακτηριστικά τους, χαρισματικοί διγλωσσοί, μύθοι για τη διγλωσσία τους), που επηρεάζει την επικοινωνία τους με γηγενείς συμμαθητές και ενηλίκους και

2) στις δυσκολίες ψυχολογικής και κοινωνικής προσαρμογής των μεταναστών μαθητών στο πολυπολιτισμικό κοινωνικό περιβάλλον με έμφαση στο σχολείο της χώρας υποδοχής (π.χ. συναισθηματικές δυσκολίες, προβλήματα συμπεριφοράς, συγκρούσεις αλλοδαπών-γηγενών, προκαταλήψεις και στερεότυπες αντιλήψεις κ.ά.).

Ακολουθώντας, θα περιγραφούν ευσύνοπτα ενδεικτικές διαπολιτισμικές δραστηριότητες και πρακτικές (ποικίλου περιεχομένου), που μπορούν να αξιοποιηθούν κυρίως στην ελληνική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με τη συμβολή του εκπαιδευτικού), ώστε να ενισχυθεί δημιουργικά η κοινωνική αλληλεπίδραση, οι συναισθηματικές σχέσεις και η ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών.

Θ' αναφερθούν συγκεκριμένες δραστηριότητες (με παραδείγματα), που θα σχετίζονται με: α) την επίλυση συγκρούσεων αλλοδαπών-γηγενών μαθητών, β) την καλύτερη συναισθηματική τους αυτοέκφραση (ενσυναίσθηση και διαχείριση των συναισθημάτων τους), γ) τις δεξιότητες επιτυχούς διαπολιτισμικής επικοινωνίας, δ) την ενίσχυση της αυτοαντίληψης-αυτοεκτίμησής τους και δ) τη μείωση των προκαταλήψεων και την άρση των στερεοτύπων.

Τα ανωτέρω καθιστούν τον πολλαπλό ρόλο του επιμορφωμένου σε διαπολιτισμικά θέματα εκπαιδευτικού ιδιαίτερα σημαντικό στο πολυπολιτισμικού χαρακτήρα σύγχρονο σχολείο.

Βιβλιογραφία:

- Άλκηστις (2008). Μαύρη Αγελάδα-Άσπρη Αγελάδα. Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα. Αθήνα: Τόπος.
- Ανδρούσου, Α. – Ασκούνη, Ν. (επιμ.) (2009). Πολιτισμική Ετερότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα (προκλήσεις για την εκπαίδευση). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βακαλιός, Α. (1997). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Η μουσουλμανική μειονότητα στη Δυτική Θράκη. Αθήνα: Gutenberg.
- Βαρνάβα-Σκούρα, Τ. (επιμ.) (2008). Παιδαγωγικές Δράσεις και Διδακτικές Προσεγγίσεις σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον (το παράδειγμα του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών). Αθήνα: εκδ. Ντουντούμη.
- Βεργέτη, Μ. (1999). Παλιννόστηση και Κοινωνικός Αποκλεισμός. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Βρύζας, Κ. (1998). Παγκόσμια Επικοινωνία. Πολιτιστικές Ταυτότητες. Αθήνα: Gutenberg.
- Γεώργας, Δ. κ' Παπαστυλιανού, Α. (1993). Επιπολιτισμός Ποντίων και Βορειοηπειρωτών στην Ελλάδα. Αθήνα: Γ.Γ.Α.Ε..
- Γεωργογιάννης, Π. (1997). Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Επικοινωνίας. Αθήνα: Gutenberg.
- Γεωργογιάννης, Π. (επιμ.) (2002). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ελληνικά ως Δεύτερη Ξένη Γλώσσα (4ο Διεθνές Συνέδριο, 28-6 έως 1-7-2001-Πάτρα). Τόμος 2. Πανεπιστήμιο Πατρών: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης-Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Πάτρα.
- Γεωργογιάννης, Π. (επιμ.) (2003). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα (5ο Διεθνές Συνέδριο, 12-14-7-2011-Πάτρα). Τόμος 1 και 2. Πανεπιστήμιο Πατρών: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης-Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Πάτρα.
- Γκόβαρης, Χ. (2001). Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκόβαρης, Χ. – Θεοδωροπούλου, Ε. – Κοντάκος, Α. (επιμ.) (2007). Η Παιδαγωγική Πρόκληση της Πολυπολιτισμικότητας (ζητήματα θεωρίας και πράξης της Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής). Αθήνα: Ατραπός.
- Γκόβαρης, Χ. (επιμ.) (2009). Κείμενα για τη Διδασκαλία και τη Μάθηση στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκότοβος, Α. (2002). Εκπαίδευση και Ετερότητα. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δαμανάκης, Μ. (1997). Η Εκπαίδευση των Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών στην Ελλάδα. Αθήνα: Gutenberg.
- Διεθνής Αμνηστία (2007). Πρώτα Βήματα (Εγχειρίδιο για τη βασική εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα). Αθήνα: Πατάκης.
- Δικαίου, Ε., Ηλιόπουλος, Β., Τασάκου, Τ. (2008). Μίλα! Μη φοβάσαι! (3 ιστορίες για τη βία στο σχολείο). Εικονογράφηση: Λ. Βαρβαρούση, Χ. Ζωίδης, Δ. Παρίση, Β.

Ψαράκη και μαθητές. Έκδοση β'. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου.

Ευαγγέλου, Οδ. – Κάντζου, Ν. (2005). Πολυπολιτισμικότητα και Εκπαιδευτικός Ρατσισμός. Αθήνα: Ατραπός.

Ευαγγέλου, Οδ. – Κάντζου, Ν. (2008). Διαδίκτυο και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (διαδικτυακές-διαθεματικές δραστηριότητες για το Δημοτικό Σχολείο). Αθήνα: Ταξιδευτής.

Καμπρέρα, Α. (2010). Ο Αμίν έχασε το δρόμο του (εικονογράφηση: Ρόζα Κούρτο –Κάθε παιδί πρέπει να έχει όνομα-εθνικότητα-Σειρά: Τα δικαιώματα του παιδιού). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κανακίδου, Ε. – Παπαγιάννη, Β. (1994). Διαπολιτισμική Αγωγή. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης Σχεδία-Bernard van Leer Foundation-Πανεπιστήμιο Αθηνών (2000). Το Πολύχρωμο Σχολείο (μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την Τέχνη) (Συντονισμός: Αν. Βαφέα). Αθήνα: Νήσος.

Κλεφτάρας, Γ. (2009). Πολιτισμική και Πολυπολιτισμική Συμβουλευτική (άτομα με ειδικές ανάγκες-μειονότητες-μαθητές). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κυπριανού, Δ. (2011). Παιδιά Μεταναστών σε Ελλάδα και Κύπρο (υποκειμενικότητα και υποκειμενοποίηση ως αποτέλεσμα διαμεσολαβητικών διαδικασιών σε συνθήκες μετανάστευσης).Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Λάττα, Γ. (2009-2010). Όταν το 7 συνάντησε το 10....(Συναισθηματική-Κοινωνική Διαπολιτισμική Αγωγή-Διαφορετικότητα-εικονογράφηση: Δ. Ρίζος). Αθήνα: εκδ. Διάπλους.

Λεζέ, Ε. (2003). Η στάση των εφήβων Ελληνοποντίων παλιννοστούντων ομογενών από την πρώτη Σοβιετική Ένωση απέναντι στην ελληνική γλώσσα. Αθήνα: Ατραπός.

Μαντουβάλου, Σ. (2002). Ο Ρίκο Κοκορίκο (Ξενοφοβία-Ζωγραφίες: Τέτη Σώλου). Αθήνα: Μικρή Μίλητος.

Μάρκου, Γ. (1995). Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία. Αθήνα.

Μπέλλα, Σ. (2007). Η Δεύτερη Γλώσσα (κατάκτηση και διδασκαλία). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Νικολάου, Γ. (2000). Εκπαίδευση Αλλοδαπών Μαθητών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Νικολάου, Γ. (2005). Διαπολιτισμική Διδακτική (Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παλαιολόγου, Ν. – Ευαγγέλου, Οδ. (2003). Διαπολιτισμική Παιδαγωγική (εκπαιδευτικές, διδακτικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις). Αθήνα: Ατραπός.

Πανταζής, Σ.(2006). Διαπολιτισμική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Ατραπός.

- Παπαχρήστος, Κ. (2011). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στο Ελληνικό Σχολείο. Αθήνα: Ταξιδευτής.
- Παπαναστασίου, Α., Παπαναστασίου, Σ., Κολίτση, Φ., Τσούμαρη, Μ. (επιμ.) (2007). Ο Εκπαιδευτικός της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στη Διαπολιτισμική πρόκληση της εποχής μας (Πολιτιστικό Κέντρο Δ. Ευόσμου Θεσσαλονίκης, 10-4-2006 – Πρακτικά Ημερίδας). Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης-Περιφερειακή Διεύθυνση Α' θμιας και Β' θμιας Εκπαίδευσης Κ. Μακεδονίας-Αποκεντρωμένο Γραφείο Ι.Π.Ο.Δ.Ε. Θεσσαλονίκης.
- Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Σακελλαρίδης, Γ. (2008). Διαπολιτισμική Μουσική Εκπαίδευση. Αθήνα: Ατραπός.
- Σακελλαρίδης, Γ. (2010). Οδηγός Διαπολιτισμικής Μουσικής Εκπαίδευσης (συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη). Αθήνα: Πεδίο.
- Σέξτου, Π. (2007). Πρακτικές εφαρμογές θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Μουσειακή Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Γλώσσα και Λογοτεχνία). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Τρέσσου, Ε. – Μητακίδου, Σ. (επιμ.) (2003). Εκπαιδευτικοί μιλούν σε Εκπαιδευτικούς για τις εμπειρίες τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Τρέσσου, Ε. – Μητακίδου, Σ. (2007). Μειονότητες μιλούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., Χατζηνικολάου, Σ. (2008). Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος...Απλά διαφορετικός! (Ασκήσεις ευαισθητοποίησης στη διαφορετικότητα για παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου). Αθήνα: Gutenberg.
- Τσαλίκोगλου, Φ. – Παυλοπούλου, Ι. (επιμ.) (2004). Ο συμμαθητής, η συμμαθήτριά μου από την άλλη χώρα (ο χώρος είναι στην καρδιά). Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής-Unicef. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τσιάκαλος, Γ. (2000). Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζηχρήστου, Γ. Χ. (επιμ.) (2004). Πρόγραμμα Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης: Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο. Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές Δημοτικού / Τάξεις: Δ', Ε' & ΣΤ'. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.
- Χατζηχρήστου, Γ.Χ. (επιστημ. επιμέλεια) (2011). Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο (Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα). Εκπαιδευτικό Υλικό ΙΙΙ (Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση)-Θεωρητικό πλαίσιο και Δραστηριότητες. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Aluffi Pentini, A. (2005). Διαπολιτισμικό Εργαστήριο (υποδοχή, επικοινωνία και αλληλεπίδραση σε πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον). (επιμέλεια: Χ. Γκόβαρης). Αθήνα: Ατραπός.
- Baker, C. (1993). Foundations of Bilingual Education and Bilingualism. Clevedon: Multilingual Matters.

- Berry, J. & Kim, U. (1988). Acculturation and mental health. In: P. Dasen & J. W. Berry, N. Sartorius, Health and Cross-Cultural Psychology (p. 207-236). London: Sage.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation and Adaptation. In: Applied Psychology, 46 (1), 5-68.
- Coelho, E. (2007). Διδασκαλία και Μάθηση στα Πολυπολιτισμικά Σχολεία. Επιστημον. επιμέλεια: Ε. Τρέσσου- Σ. Μητακίδου, Εισαγωγή: Σ. Μητακίδου. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Derman-Sparks, L. και ομάδα εργασίας A. B. C. (1989). Καταπολεμώντας τις προκαταλήψεις (Παιδαγωγικά εργαλεία) – (επιστημον. επιμέλεια: Α. Χουντουμάδη). Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης Σχεδία.
- Phinney, J. (1989). Stages of ethnic identity in minority group adolescents. In: Journal of Early Adolescence, 9, 34-49.
- Rigby, K. (2008). Σχολικός Εκφοβισμός (σύγχρονες απόψεις). Επιστημ. επιμέλεια: Άκης Γιοβαζολιάς. Αθήνα: Τόπος.
- Segall, H. M. & Dasen, R. P. & Berry, W. J. & Poortinga, H. Y. (eds). (1993). Διαπολιτισμική Ψυχολογία. Η μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε παγκόσμιο οικολογικό πολιτιστικό πλαίσιο (επιμέλεια: Δ. Γεώργας). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Smith, D. A. (1991). National Identity. London: Penguin.
- Olweus, D. (2009). Εκφοβισμός και Βία στο Σχολείο (τι γνωρίζουμε και τι πρέπει να κάνουμε). Αθήνα: Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου.
- Hollins, R. E. (2006). Ο Πολιτισμός στη Σχολική Μάθηση. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Henderson, N. & Milstein, M. M. (2008). Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα (πως μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς). Επιστημον. επιμέλεια: Χ. Γ. Χατζηχρήστου. Μτφ. Β. Βασσαρά. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.
- Woolfolk, A. (2007). Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Επιμέλεια: Ε. Μακρή – Μπότσαρη. Α' ελληνική έκδοση. Αθήνα: Έλλην.

Προβλήματα συμπεριφοράς και κοινωνικής ένταξης των μαθητών

Δρ. Ιωάννης Μακρής

Επιστημονικός Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ – Αθήνας

makrisconductor@yahoo.gr

Οι συγκρουσιακές σχέσεις που αναπτύσσονται στο σημερινό σχολείο, τόσο σε οριζόντιο επίπεδο (μεταξύ των μαθητών) όσο και σε κατακόρυφο (μεταξύ μαθητών και καθηγητών) έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση προβλημάτων συμπεριφοράς καθώς επίσης και των προβλημάτων κοινωνικής ένταξης.

Η εκδήλωση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς ενός μαθητή μπορεί να έχει πολλές ερμηνείες και να είναι αποτέλεσμα σωματικών, ψυχολογικών, κοινωνικών ή περιβαλλοντικών αιτιών και γενικότερα δηλαδή γεγονότων που διαδραματίζονται γύρω από το παιδί και αλληλεπιδρούν με αυτό. Η ηλικία επίσης ως αποτέλεσμα ωρίμανσης αποτελεί ένα σημαντικό κριτήριο διαφοροποίησης και κατηγοριοποίησης αυτών των προβλημάτων.

Ο εκπαιδευτικός καλείται κάθε φορά να αναπτύξει διαφορετικές τεχνικές προκειμένου να αντιμετωπίσει μια «δύσκολη» περίπτωση. Το σίγουρο όμως είναι ότι τα παιδιά που φέρονται αρνητικά είναι αποθαρρυσμένα ή μέσα από την αρνητική συμπεριφορά αποβλέπουν σε οφέλη (π.χ. αναγνώριση, κ.ά). Πιο αναλυτικά, ένα παιδί ή ένας έφηβος που επιδεικνύει ανικανότητα ή αρνητική συμπεριφορά δεν έχει εμπιστοσύνη στις ικανότητές του, δεν πιστεύει ότι μπορεί να ανήκει με θετικό τρόπο στο κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς, η αρνητική συμπεριφορά των παιδιών και των εφήβων - αν δεν πρόκειται για διαταραχή - έχει σκοπό την άτυπη προσοχή, την υπεροχή, την εκδίκηση ή την επίδειξη ανικανότητας. Εκλέγοντας έναν ή περισσότερους από τους τέσσερις σκοπούς τα παιδιά ή οι έφηβοι πιστεύουν ότι μπορούν ν' αποκτήσουν σημασία ή μπορούν να ανήκουν.

Τόσο η εκπαιδευτική Ψυχολογία όσο και άλλοι εφαρμοσμένοι κλάδοι της Ψυχολογίας, αφού αντλήσουν τα δεδομένα τους από αυτή, μπορούν να προσφέρουν πολλά στο χώρο του Σχολείου. Η συμπεριφορά ενός μαθητή μπορεί να λάβει διαφορετικές διαστάσεις οι οποίες είναι πάντα σε συνάρτηση με στοιχεία της προσωπικότητας του. Οι παράγοντες που εντείνουν τις διαταραχές της συμπεριφοράς μπορεί να είναι πολλές φορές ο ίδιος ο μαθητής και η «διαφορετικότητα» του, η οικογένεια, το σχολείο και ο δάσκαλος. Το «κλειδί» μιας καλής διαχείρισης του μαθητικού δυναμικού από πλευράς εκπαιδευτικού είναι να γνωρίζει τι συμβαίνει και ποια είναι τα αίτια - γιατί ενοχλείται από μια συγκεκριμένη συμπεριφορά, ποιος έχει το πρόβλημα - και τι είναι σημαντικό οφείλει να πράξει, έτσι ώστε να μπορεί να εμποδίσει την εμφάνιση προβλημάτων. Στο πλαίσιο αυτό ο εκπαιδευτικός πρέπει να θέσει σαφείς στόχους για μια αποτελεσματική διαχείριση της τάξης, καθώς επίσης να ενίσχυσει, τον αυτοελέγχο, την αυτονομία, την ενσυναίσθηση και την υπευθυνότητα των μαθητών.

Βιβλιογραφία:

- Κάτσικας Χρ., Πολίτου Ε. (2005). *Τσιγγάνοι, Μειονοτικοί, Παλιννοστούντες και Αλλοδαποί στην ελληνική εκπαίδευση. Εκτός «τάξης» το «διαφορετικό»*. Αθήνα: Εκδ. Gutenberg. Διαπολιτισμική Παιδαγωγική.
- Miller Kath., (2006). *Οργάνωση & Επικοινωνία. Προσεγγίσεις & Διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδ. Δίαυλος.
- Καλατζή- Αζίζι Αν., Ζαφειροπούλου Μ.(2010). *Προσαρμογή στο Σχολείο, πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσκολιών*. Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ., Χατζηνικολάου Σ. (2008). *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... Απλά διαφορετικός, Ασκήσεις ευαισθητοποίησης στη διαφορετικότητα για παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου*. Αθήνα: Gutenberg.

Διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική μονάδα και τεχνικές επικοινωνίας

Ιωάννης Μακρής

Επιστημονικός Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ – Αθήνας

makrisconductor@yahoo.gr

Η δημιουργία του αισθήματος σημαντικότητας που μπορεί να δημιουργήσει ένας δάσκαλος στους μαθητές του, στην οικογένεια του μαθητή αλλά και στους συναδέλφους του στηρίζεται πλέον όχι τόσο στην «κλασική προσέγγιση» της επικοινωνίας αλλά στην επικοινωνία των «ανθρωπίνων σχέσεων». Η ποιότητα και η σωστή διαχείριση των διαπροσωπικών σχέσεων σε συνδυασμό με την δημιουργία κινήτρων αποτελεί ένα πολύ σημαντικό τμήμα της «καλής» λειτουργίας του σύγχρονου σχολείου αλλά και της γενικότερης προσέγγισης – ένταξης των μαθητών.

Η δημιουργία της σχετικής προδιάθεσης των άλλων, η εξεύρεση κοινών «καναλιών επικοινωνίας», ο «ρυθμός» και η «συχνότητα» επικοινωνίας, η «γλώσσα» επικοινωνίας (λεκτική ή μη λεκτική), τα όρια και οι σαφείς οδηγίες αποτελούν παραμέτρους δια μέσω των οποίων ο εκπαιδευτικός θα μπορέσει να «επικοινωνήσει» ή να «μην επικοινωνήσει» με τους άλλους. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ο εκπαιδευτικός θα μπορέσει παράλληλα να διδάξει στους μαθητές τι σημαίνει να συμπεριφερόμαι σωστά, δημιουργώντας άγραφα συμβόλαια μέσα σε ένα ασφαλές και απρόσβλητο μαθησιακό περιβάλλον.

Για να γίνει μια σωστή επικοινωνία πολλές φορές υπάρχουν κοινωνικά, πνευματικά, ψυχολογικά και συναισθηματικά εμπόδια, κάποιες φορές εμφανή και κάποιες άλλες αφανή. Τα παραπάνω εμπόδια τις περισσότερες φορές είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία άγχους, αλλά και αντιδράσεων και συμπεριφορών που ερμηνεύονται ως «προβληματικές» για έναν εκπαιδευτικό. Σ' αυτό το σημείο τόσο η εκπαιδευτική ψυχολογία όσο και άλλοι εφαρμοσμένοι κλάδοι της Ψυχολογίας, αφού αντλήσουν τα δεδομένα τους από αυτή, μπορούν να προσφέρουν πολλά στο χώρο του σχολείου.

Ο εκπαιδευτικός αφού κάνει μια εκτίμηση της ψυχολογίας του μαθητή, πρέπει να μπορέσει να διαπεράσει τα εμπόδια και τις αναστολές του μαθητή δημιουργώντας «κανάλια επικοινωνίας» κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του. Μόνο μ' αυτό τον τρόπο μια «προβληματική» συμπεριφορά, σε συνδυασμό με την παροχή κινήτρων αλλά και την ενθάρρυνση μπορεί να μετατραπεί από «καταστρεπτική» σε επωφέλης τόσο για την τάξη όσο και για τον μαθητή.

Βιβλιογραφία:

- Κάτσικας Χρ., Πολίτου Ε. (2005). Τσιγγάνοι, Μειονοτικοί, Παλιννοστούντες και Αλλοδαποί στην ελληνική εκπαίδευση. Εκτός «τάξης» το «διαφορετικό». Αθήνα: Εκδ. Gutenberg. Διαπολιτισμική Παιδαγωγική.
- Miller Kath., (2006). Οργάνωση & Επικοινωνία. Προσεγγίσεις & Διαδικασίες. Αθήνα: Εκδ. Δίαυλος.
- Καλατζή- Αζίζι Αν., Ζαφειροπούλου Μ.(2010). Προσαρμογή στο Σχολείο, πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσκολιών. Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ., Χατζηνικολάου Σ. (2008). Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... Απλά διαφορετικός, Ασκήσει ευαισθητοποίησης στη διαφορετικότητα για παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας Ηλ. (2002). Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας, Η Σχολική Τάξη, Χώρος-Ομάδα- Πειθαρχία-Μέθοδος. Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.